

Dr. Nyiri László Professor Emeritus a Mezőgazdaságtudományi Kar Földhasznosítási, Műszaki és Területfejlesztési Intézetének egyetemi tanára, a Kerpely Kálmán Doktori Iskola alapítótagja. 1974-1982-ig tudományos igazgatóhelyettesként, 1982-1992-ig igazgatóként vezette az Intézet kutatási, majd gazdálkodási tevékenységét is. Dr. Nyiri László pályafutása több vonatkozásban eltérő tájakon indult. Gödöllőn a Páter Károly vezette Talajtani Tanszéken kezdte pályafutását, majd Mosonmagyaróváron és Nagykanizsán a nyugat-dunántúli komplex meliorációs munkák kutatási megalapozásában vett részt. Ezeken a területeken szerzett tapasztalatait sikerrel ültette át alföldi viszonyok közé. Vezetői munkássága az alkalmazott talajtani kutatások fénykorát jelentette.

A „Korszerű talajművelési eljárások komplex kutatása” című országos szintű célprogram vezetőjeként a Karcagi Kutató Intézetet a meliorációs kutatások vezető intézményévé tette. Elévülhetetlen érdemei vannak a Kutató intézet ma is meghatározó kutatási infrastruktúrájának (tartamkísérletek, laboratórium, korszerű művelő eszközök) megteremtésében.

NYIRI LÁSZLÓ PROFESSOR EMERITUS ÉLETRAJZA

Dr. Nyiri László a mezőgazdasági tudomány doktora, Professor Emeritus 1932. november 23-án született Pestszentlőrincen

Középiskolai tanulmányait a Váci Mezőgazdasági Technikumban végezte. Érettségi után a Gödöllői Agrártudományi Egyetemre vették fel. Egyetemi hallgatóként Gödöllőn, a Páter Károly által vezetett Talajtani Tanszéken talajeróziós témával kapcsolódott be a tudományos diákköri munkába. Egyetemi tanulmányai befejezésével Mosonmagyaróváron az Észak-Dunántúli Mezőgazdasági Kísérleti Intézetben kezdte kutatói pályáját. A Kutató Intézet Mezőgazdasági Akadémiával történt egyesítése után a Növénytermesztéstan Tanszéken folytatta oktató és kutató munkáját. Kutatói érdeklődése az alpok-alji (Ják) és cser-kemenesháti (Kenyeri) sekély termőrétegű savanyú barna erdőtalajok javítása irányába fordult. Módszereiben a talaj-növény rendszer kémiai, fizikai és biológiai tulajdonságainak együttes vizsgálatára törekedett, egyenlő súllyal figyelembe véve a gyökérnövekedést, a kémiai (savanyúság, humusz minőség) és a fizikai (talajporozitás, vízáteresztő képesség) és biológiai (CO₂ produkció) tulajdonságok változását, illetve ezek különböző eljárásokkal való változtathatóságát.

A Karcagi Kutató Intézettel való első kapcsolata a Nagykanizsai Felsőfokú Technikumban folytatott tanári és kutatói működésének idejére esik. Ekkor kapcsolódott be a Karcagi Kutató Intézetben Sípos Sándor és Kurucz Gyula által koordinált „Korszerű talajművelési rendszerek, módszerek, valamint talajjavítási eljárások komplex kutatása” című célprogram munkájába. Ez a kapcsolat egyre szorosabbá vált, 1974-től tudományos főmunkatársként főállásban is Karcagon folytatta tevékenységét. Ugyanebben az évben megbízást kapott a talajművelési kutatásokat irányító célprogram vezetésére is.

Nyiri Lászlóval nemcsak a nyugat-dunántúli talajok kerültek be a Karcagon vizsgált talajok közé, hanem az ott kialakult szemléletmód is.

A nyugat-dunántúli pszeudoglejes, pangó-vizes talajok és a tiszántúli réti talajok sok vonatkozásban különböznek, de van egy nagyon fontos közös tulajdonságuk; a kémiai tulajdonságok javítása mellett - sokszor annál még nagyobb hangsúllyal – szükség van a fizikai-vízgazdálkodási tulajdonságok javítására is.

Nyiri László a fizikai talajtulajdonságoknak, a porozitás-viszonyoknak, a vízáteresztő képességnek, a humusz minőség változásainak mindig kiemelt figyelmet szentelt. Karcagon is első teendői közé tartozott a talajfizikai laboratórium bővítése, alkalmassá tétele nagy térfogatú, eredeti szerkezetű talajoszlopok fizikai tulajdonságainak vizsgálatára.

Kutató munkáját mindig az eredmények gyakorlati hasznosításának igényével végezte. A talajjavítási kísérletek eredményei közvetlenül beépültek a MÉM-NAK Trágyázási Útmutójába és a Nyiri László által készített talajjavítási tanácsadó füzetekbe.

A talaj vízgazdálkodása kiemelt jelentőségének felismerése vezetett el később a Karcagpusztai komplex meliorációs modelltelep megalkotásához, amelynek kezeléseiben ötvözte a korábbi szikes talajjavítási módszereket és eredményeket (digózás, meszes és gipszes javítás, mélylazítás), új vonásként kombinálva azokat a talajnedvesség-szabályozási eljárásokkal (felszín és felszín alatti drénezés). A karcagpusztai modellteleppel hazánkban elsőként valósult meg egy síkvidéki komplex meliorációs modelltelep, ami mintaként szolgált a '80-as években kibontakozó komplex meliorációs kutatómunkához.

Ugyancsak a vízgazdálkodás fontosságának felismerése inspirálta a karcagi lizimétertelepek építését, amelyeknek kezdeményezője szintén Nyiri László volt. A Karuczka Antallal közösen megvalósított kompenzációs és súlyliziméter bázisok ma is számszerű adatot szolgáltatnak a talajvízszint magasság és a talajfelszín tulajdonságainak víz- és sóforgalomra gyakorolt hatásairól.

Az intenzív, 1 m mélységű mélylazítást lehetővé tevő, német KAELBLE TLG-12 OMFB támogatással történő beszerzése Nyiri László meggyőző érvelésének és sikeres pályázatának volt eredménye.

Sikeres pályázati tevékenységet folytatott a talajkímélő, talajvédő művelő eszközök beszerzéséért is. Az, hogy ma ezek az eszközök a Karcagi Kutató Intézet tulajdonában vannak és a kutatómunka így saját eszközökkel végezhető, nagyrészt Nyiri László jó értelemben vett „kijáró munkájának” és természetesen az érvekre fogékony pályáztatóknak (OMFB, FVM) köszönhető.

A kutatás tárgyiasult eszközei és eredményei fejlesztésében elért eredményekkel egyenrangú a kutatók, oktatók közötti együttműködési kapcsolatrendszer megújulása és bővülése, ami Nyiri László tudományszervező munkájának köszönhető. Nyiri László kapcsolatteremtő és szervező képességének eredményeként bővültek a karcagi kutatások a Hargitai László humuszminőség-vizsgálati, Várallyay György talajfizikai vizsgálati módszereivel és eszközeivel, Máté Ferenc savanyú talaj javítási és a réti talajok genetikájára vonatkozó eredményeivel, a magnézium-felhalmozódás okaira és következményeire vonatkozó vizsgálatokkal, Tóth Béla erdészeti, szikfásítási kutatásának eredményeivel. A VITUKI-ból kiinduló síkvidéki komplex

meliorációs eredmények Kovács György, Fehér Ferenc, Csaplár Klára közvetítésével jutottak Karcagra. Hegedűs Lajos először a Talajjavító Vállalat kivitelezési munkáival, majd a MÉM-NAK meliorációért felelős vezetőjeként segítette a komplex meliorációs modellelepek kivitelezését.

Tudományszervező tevékenységének eredményeként az 1990-es évek elején Karcagra került az „Alföld Program” Mezőgazdaságfejlesztési Projektjének irányítása. A koordinációs munka eredményesen integrálta a mezőgazdaság valamennyi területét és a munka szintéziseként az FVM támogatásával jelentek meg a mezőgazdaság ökológiai és ökonómiai körülményekhez való alkalmazkodását elősegítő szántóföldi növénytermesztési és kertészeti témájú könyvek. Szoros együttműködés alakult ki az MTA Regionális Kutató Központjával. Jelentős szerepe van abban, hogy az Alföld Program ügyét sikerült elfogadtatni a döntéshozó politikusok nagy részével is.

Témavezetői tevékenységének eredményeként erősödött a Debreceni Agrártudományi Egyetem tanszékei és intézetei közötti együttműködés a savanyú talajok javítására, a Ca- és Mg-trágyázás, illetve melioratív utánpótlás lehetőségeinek kutatására a Loch Jakab vezette Mezőgazdasági Kémiai Tanszékkel, a Helmeczi Balázs vezette Talajtani és Mikrobiológiai Tanszékkel, valamint a Vetőmag Vállalat Nyíregyházi Kutató Intézetét irányító Klenczner Imrével és munkatársaival. Meliorációs modellelepek fejlesztésére Sziki Gusztávval, Hornyik Bélával, Thyll Szilárdal alakult ki szoros együttműködés, aminek eredményeként az egész Tiszántúlra kiterjedő kísérleti meliorációs modellelep hálózat jött létre. A Debreceni Agrártudományi Egyetemen kialakult szoros együttműködésnek legfőbb oktatási eredménye volt, hogy Nyiri László közvetlenül bekapcsolódott a Ruzsányi László vezette Növénytermesztési Intézet munkájába. Ezzel lehetővé vált, hogy a legújabb kutatási eredmények bekerüljenek az oktatott anyagba, megvalósítva a kutatva oktatás ma is kívánatosnak tartott modelljét.

1993-ban Nyiri László szerkesztésében jelent meg a „Földműveléstan” című tankönyv, amelyben gazdag kutatási és oktatói pályafutásának eredményeit szintetizálta. Ez a könyv ma is a Földműveléstan oktatásának és kutatásának egyik alapműve. A klímaváltozáshoz alkalmazkodó talajművelési növénytermelési, kertészeti, erdészeti stratégiák kidolgozásához nyújt nélkülözhetetlen segítséget a Nyiri László szerkesztésével megjelent „Aszálykarak mérséklése” című könyvsorozat.

Oktatói tevékenysége részeként nagy súlyt fektet a jövőbeli kutató generáció nevelésére. Az elmúlt 25 évben a Kutató Intézetben készült valamennyi talajművelési, talajvédelmi témájú egyetemi doktori, kandidátusi és PhD munka elkészítését segítette hasznos tanácsaival.

A Kerpely Kálmán Doktori Iskola alapító tisztségjeként ma is szerepet vállal az új tudós generációk nevelésében.